

principu (kryžminis datavimas (angl. *cross-dating*) – archeologijoje naudojamas santykinis (reliatyvus) datavimo metodas, kai vietovės, kurioje nerasta radinių ar struktūrų, pagal kurias būtų galima nustatyti datavimą, chronologija yra nustatoma pagal datuotus radinius ar kitas struktūras gretimoje vietoje). Šiuo atveju struktūras šurfluose 1–3, 5, 6, 8 kryžminio datavimo principu galima preliminariai datuoti palyginus jas su struktūromis perkasose 1 ir 2 ir pagal datuotus šių perkasų radinius – keramikos šukę iš perkasos 1 ir strėlių antgalius perkasose 1 ir 2, taip pat galima atsargiai datuoti kaip ir perkasų radinius bei struktūras, t. y. XII–XIV a.

2013 m. žvalgomieji archeologiniai tyrimai patvirtino įvairiais šaltiniais grindžiamą autoriaus spėjimą, jog šioje vietoje buvo XIII a. dokumentuose minima pilis *Poys*.

The field evaluation at the suspected site of *Poys*, a Curonian Castle

In July 2013, an evaluation was conducted in order to find evidence that might prove the existence of *Poys*, a Curonian Castle mentioned in several 13th-century written sources. The suspected castle site is in Klaipėda (Fig. 1). Eleven test pits (2 x 2 m) and two trenches (2 x 5 m) were excavated, the total of 64 m² (Fig. 2). Cultural layers were detected in test pits 1–3, 5, 6, 8, and 11 and in both trenches (Fig. 3). Test pit 11 contained a cultural layer with 20th-century finds and is not archaeologically valuable. The remains of a rampart at least 1.8 m wide and 60–70 cm high were discovered in trench 1 (Fig. 4) along with multiple postholes with a predominant diameter of 4 x 4–5 x 5 cm and two oval soil structures. Similar postholes were discovered in test pits 1–3, 5, 6, and 8 and similar oval soil structures in test pits 1, 3, and

6 pav. Drenažo (?) įrenginys perkasoje 2. K. Permino nuotr.
Fig. 6. The drainage installation in trench 2.

6. The remains of a primitive drainage (?) installation were discovered in trench 2 (Fig. 6). Test pits 2, 3, and 6 and both trenches contained archaeologically valuable artefacts including one sherd of 12th–14th-century partly thrown pottery, two horseshoe fragments, a (ship's?) rivet, and at least seven arrow and bolt heads (Fig. 5). The results and artefacts from the 2013 evaluation have proven the author's assumption about the site of *Poys* castle.

Dovilas Petrulis

Džiuginėnų piliakalnio papėdės gyvenvietė

2013 m. liepos mėnesį Džiuginėnų piliakalnio papėdės gyvenvietės (Telšių r., Gadūnavo sen.) (UK 24527) vizualinėje apsaugos zonoje vykdyti žvalgomieji tyrimai. Piliakalnis, dar vadinamas Džiugo kalnu, yra balno pavidalo, įrengtas atskiroje kalvoje, Durbinio kairiajame krante. Jį iš V, P ir R supa upelio slėnis ir pelkės. Šlaitai 9–11 m aukščio. Aikštėlė 45x20 m dydžio, iš P ją juosia 1,5 m pylimas

■ - 1   □ - 2   — - 3

1 pav. Džiuginėnų piliakalnio su papėdės gyvenvietės teritorijos situacijos planas: 1 – 2013 m. šurfų vietos; 2 – tyrineto sklypo ribos; 3 – saugomų teritorijų ribos. D. Petrulio brėž.

Fig. 1. Situation plan of the territory of Džiuginėnai Hillfort and the Settlement at its foot: 1 – site of the 2013 test pits; 2 – boundaries of the evaluation plot; 3 – boundaries of the protected territory.

(LPA, V., 2005, t. III, p. 119). Piliakalnio ŠR ir Š papėdėje yra papėdės gyvenvietė. Bendras komplekso saugomas plotas yra 44000 m², vizualinio apsaugos pozonio plotas – 2647000 m². 200 m atstumu į V nuo piliakalnio yra Džiuginėnų dvaro sodybos teritorija (UK 733).

Džiuginėnų piliakalnio aplinka tyrinėta 1956–1957 (vadovai V. Valatka, E. Butėnienė), 1993 (vadovė L. Valatkienė (ATL 1992 ir 1993 metais, V., 1994, p. 79–84), 1999 (vadovas Z. Baubonis), 2003 (vadovas B. Dakanis) (ATL 2003 metais, V., 2005, p. 31–32.), 2005 (vadovas A. Kavaliauskas), 2007 m. (vadovė D. Karalienė).

Projektuojamas žemės sklypas (kadastro numeris 7888/003:40) yra greta kelių sankryžos, sklypo P dalis ribojasi su papėdės gyvenviete. Iš P pusės teritoriją juosia kelias Džiuginėnai–Germantas, kuris veda Germanto ežero link, o iš R – plentas Telšiai–Alsėdžiai, einantis iš Plungės gatvės Telšiuose. Sklypo PR dalyje teritorijos kampe yra supilta dirbtinė kalvelė, ant kurios pastatytas akmuo su užrašu „Germantas“. Visa sklypo teritorija yra stačiakampio formos, 7187 m² ploto, nedarbamas, vešlia žole apaugęs laukas (1 pav.). Žvalgomųjų tyrimų metu projektuojamoje teritorijoje buvo iširta 18 4 m² dydžio

šurfų – iš viso 72 m² plotas. Šurfai kasti iki įžemio, pasiekto 0,3–2,2 m gylyje.

Šurfai tiriamoje teritorijoje buvo išdėstyti sistemiskai, orientuoti P–Š kryptimis, 5,6–15,2 m atstumu vienas nuo kito. Tiriami sluoksniai, įskaitant žemės paviršių, buvo tikrinami metalo ieškikliu. Šurfo 1 P sienelės pjūvyje nustatytas permaišytas užpiltinis sluoksnis, kuris siekė 60 cm gyli. Jame rasti XI–XVIII a. būdingi radiniai: 2 varinės grandys, sidabro lydinys, vario lydinukas ir medžio anglies gabaliukas. Šurfo 2 P sienelės pjūvyje nustatytas neintensyvus XI–XIII a. 45 cm storio kultūrinis sluoksnis. Šurfe 3 povelėniniame sluoksnyje, jo PR dalyje 20 cm gylyje rastos 2 žiestos keramikos šukės. Po šiuo sluoksniu buvusiame tamsiai pilkos žemės sluoksnyje su angliukais ir sutrūnijusios medienos priemaiša 60–85 cm gylyje rasti gyvulių kaulų 5 fragmentai, 75 cm gylyje – storasienės keramikos šukės su žvyro priemaiša fragmentas. 1,4–2,2 m gylyje šurfe aptiktas tamsiai pilkos riebios žemės sluoksnis su medžio angliukais (2 pav.). Šurfe 4, uždurpėjusios žemės paviršiuje 68–75 cm gylyje atkastas skaldytų akmenų grindinys. Po juo buvo neintensyvus

XI–XIII a. 45 cm storio kultūrinis sluoksnis. Šurfe 6 paviršiniame žemių sluoksnyje rastas vario lydinukas (3 pav.). Šurfluose aptiktas kultūrinis sluoksnis datuotas II tūkst. pradžia.

2 pav. Kultūrinis sluoksnis šurfo 3 Š sienelėje iš P. D. Petrulio nuotr.

Fig. 2. The cultural layer in the N wall of test pit 3, as seen from the S.

3 pav. Bendras tyrimų vaizdas iš R. Priekyje šurfas 6. D. Petrulio nuotr.

Fig. 3. General view of the evaluation, as seen from the E. Test pit 6 is in the forefront.

4 pav. Radiniai: 1 – molio tinkas (šurfas 2); 2–3 – keramika (šurfas 3); 4 – molio tinkas (šurfas 3). D. Petrulio nuotr.

Fig. 4. Finds: 1 – clay daub (test pit 2); 2–3 – pottery (test pit 3); 4 – clay daub (test pit 3).

Likusiose šurfluose (5–18) kultūrinio sluoksnio nebuvo. Iš viso surasta 18 vienetų inventorintų radinių (2 varinės grandys, 3 spalvoto metalo lydinukai, 4 keramikos šukės, medžio anglies gabaliukas, 2 molio tinko gabaliukai, 3 geležinės kaltinės vyns, vėlesnio laikotarpio radiniai ir kt.) (4–5 pav.). Jie datuoti XI–XX a. Atlikus zooarcheologinės medžiagos analizę identifiuoti galvijų kaulų 5 fragmentai.

Remiantis tyrimų rezultatais, projektuojamos teritorijos P dalis patenka į papėdės gyvenvietės teritoriją. Ją greta šurfų 1–4 siūloma prieš žemės judinimo darbus visiškai iširti. Likusioje sklypo dalyje kultūrinio sluoksnio nėra, fiksuotas perartas dirvožemis. Tyrimų metu surinkti radiniai perduoti į ŽMA.

The settlement at the foot of Džiuginėnai Hillfort

In 2013, a field evaluation (eighteen 4 m² test pits, a total of 72 m²) (Fig. 1) was conducted at the site of a planned plot in the visual protection zone of the site of the settlement at the foot of Džiuginėnai Hillfort (Telšiai District, W Lithuania). Test pit 1 contained 11th–18th-centuries finds: 2 copper chains, a silver bar, and a small copper bar (Fig. 5), test pit 2 an 11th–13th-centuries, 45 cm thick cultural layer with sparse finds, and test pit 3 a dark grey layer of soil with

5 pav. Radiniai: 1 – sidabro lydinys (šurfas 1); 2 – vario lydinukas (šurfas 1); 3 – vario lydinukas (šurfas 6). D. Petrulio nuotr.

Fig. 5. Finds: 1 – the silver bar (test pit 1); 2 – a small copper bar (test pit 1); 3 – a small copper bar (test pit 6).

clay daub and pottery (Fig. 4) that was identified as an early 2nd-millennium cultural layer (Figs. 2–3). No cultural layer was discovered in the remaining test pits (5–18). Based on the evaluation results, the S part of the planned plot is within the settlement's territory.

Giedrė Piličiauskienė,
Laurynas Kurila

Gyvenviečių Kapitoniškių pilkapių vietoje tyrimai 2012 m.

2012 m. gegužės mėnesį vykdė Kapitoniškių pilkapių vietos (UK 25174) (Kaišiadorių r., Rumšiškių sen.) žvalgomieji tyrimai. Kapitoniškių pilkapių vieta yra dešiniajame Kauno marių krante. Tai dalis archeologinių paminklų, išsidėsčiusių tarp Dovainonių ir Kapitoniškių, komplekso. Šiuo metu jį sudaro Dovainonių (Kapitoniškių) pilkapynai I–V, Dovainonių (Kapitoniškių) piliakalnis ir Kapitoniškių pilkapių vieta. Šiuos saugomus archeologinius paminklus jungia bendras vizualinis apsaugos zonos pozonis. Be to, apie 100 m į PV nuo Kapitoniškių pilkapių vietos yra į KVR neįtraukta Kapitoniškių palivarko vieta. Praeityje netoli būta ir daugiau paminklų: apie 1–1,1 į Š nuo